Phát huy vai trò của công đoàn trong chăm lo đời sống cho công nhân ở tỉnh Bình Dương

ThS TRỊNH THỊ HẰNG
Ban Dân vận Huyện ủy Bắc Tân Uyên, tỉnh Bình Dương; Email: misshangtrinh@gmail.com

***Tóm tắt**: Có thể nói, công đoàn Việt Nam là tổ chức chính trị - xã hội rộng lớn của giai cấp công nhân và người lao động, được thành lập trên cơ sở tự nguyện, là thành viên trong hệ thống chính trị của xã hội Việt Nam, dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam. Trong tình hình hiện nay, vai trò của tổ chức công đoàn ngày càng được khẳng định và lớn mạnh. Công đoàn luôn là chỗ dựa, niềm tin của giai cấp công nhân và người lao động. Thời gian qua, tổ chức công đoàn tỉnh Bình Dương với nhiều cách làm sáng tạo đã nỗ lực tiếp tục đổi mới nội dung, phương thức hoạt động, chủ động nắm bắt tâm tư, nguyện vọng của người lao động và đề xuất, phối hợp với chính quyền từng bước tháo gỡ những khó khăn, hạn chế, góp phần xây dựng đội ngũ công nhân lao động (CNLĐ) tỉnh Bình Dương ngày càng phát triển.*
***Từ khóa:** vai trò của công đoàn; giai cấp công nhân; chăm lo đời sống, tỉnh Bình Dương.*

1. Vai trò của tổ chức công đoàn trong chăm lo cho công nhân lao động ở tỉnh Bình Dương hiện nay

Hiến pháp năm 2013 ghi nhận: "Công đoàn Việt Nam là tổ chức chính trị - xã hội của giai cấp công nhân và của người lao động được thành lập trên cơ sở tự nguyện, đại diện cho người lao động, chăm lo và bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của người lao động; tham gia quản lý nhà nước, quản lý kinh tế - xã hội; tham gia kiểm tra, thanh tra, giám sát hoạt động của cơ quan nhà nước, tổ chức, đơn vị, doanh nghiệp về những vấn đề liên quan đến quyền, nghĩa vụ của người lao động; tuyên truyền, vận động người lao động học tập, nâng cao trình độ, kỹ năng nghề nghiệp, chấp hành pháp luật, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc"[1]. Điều 1, Luật Công đoàn năm 2012 cũng khẳng định: "Công đoàn là tổ chức chính trị - xã hội rộng lớn của giai cấp công nhân và người lao động hình thành trên cơ sở tự nguyện, là thành viên trong hệ thống chính trị, dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam"[2].

Có thể nói, công đoàn Việt Nam là tổ chức chính trị - xã hội rộng lớn của giai cấp công nhân và người lao động, được thành lập trên cơ sở tự nguyện, là thành viên trong hệ thống chính trị của xã hội Việt Nam, dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam. Trong tình hình hiện nay, vai trò của tổ chức công đoàn ngày càng được khẳng định và lớn mạnh. Công đoàn luôn là chỗ dựa, niềm tin của giai cấp công nhân và người lao động. "Xây dựng Công đoàn Việt Nam vững mạnh và xây dựng giai cấp công nhân Việt Nam hiện đại, lớn mạnh, đáp ứng yêu cầu của tình hình mới là trách nhiệm của Đảng, hệ thống chính trị và toàn xã hội"[3].

Thời gian qua, tổ chức công đoàn tỉnh Bình Dương với nhiều cách làm sáng tạo đã nỗ lực tiếp tục đổi mới nội dung, phương thức hoạt động, chủ động nắm bắt tâm tư, nguyện vọng của người lao động và đề xuất, phối hợp với chính quyền từng bước tháo gỡ những khó khăn, hạn chế, góp phần xây dựng đội ngũ CNLĐ tỉnh Bình Dương ngày càng phát triển. Trong đó, chăm lo đời sống cho CNLĐ được đặc biệt quan tâm. Văn kiện Đại hội Đại biểu Liên đoàn Lao động tỉnh Bình Dương, khóa X, nhiệm kỳ 2018-2023 nêu rõ: *"Đổi mới tổ chức, nội dung và phương thức hoạt động công đoàn vì quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của đoàn viên, người lao động, vì sự ổn định và phát triển bền vững tỉnh Bình Dương"*[4]. Một trong chín nhiệm vụ trọng tâm đặt ra tại Đại hội Đại biểu Đảng bộ tỉnh Bình Dương lần thứ XII, nhiệm kỳ 2020-2025 cũng chỉ đạo: *"Tiếp tục nâng cao chất lượng đời sống vật chất, tinh thần cho công nhân lao động"*[5].

Tỉnh Bình Dương hiện có 29 khu công nghiệp tập trung và 12 cụm công nghiệp, thu hút hơn 30.500 doanh nghiệp vốn đầu tư trong nước và 3.034 dự án có vốn đầu tư nước ngoài; hàng năm giải quyết việc làm cho 45.000 đến 50.000 lao động. Toàn tỉnh hiện có trên 1 triệu lao động, chủ yếu làm việc trong các doanh nghiệp, lao động nữ chiếm khoảng 56%, lao động đến từ các tỉnh, thành khác chiếm khoảng 85%. Đa số lao

động có tuổi đời bình quân trẻ, có trình độ học vấn và nghề nghiệp, tỷ lệ lao động qua đào tạo với nhiều hình thức đạt 76%. Chất lượng đội ngũ CNLĐ trong các lĩnh vực từng bước được nâng lên, có khả năng tiếp cận với thành tựu khoa học - kỹ thuật tiên tiến, có ý chí học tập, rèn luyện để nâng cao tay nghề, chuyên môn, nghiệp vụ; tích cực trong các phong trào thi đua yêu nước, đóng góp quan trọng vào quá trình phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh của Tỉnh(6).

Là địa phương có nhiều lao động nhập cư, tốc độ tăng dân số cơ học hàng năm cao, tỉnh Bình Dương đã tập trung thực hiện tốt các chính sách an sinh xã hội. Công đoàn có nhiều hoạt động thiết thực chăm lo đời sống cho CNLĐ.

Trước hết, quan tâm chăm lo đời sống tinh thần. Trên cơ sở Quyết định số 1780/QĐ-TTg, ngày 12.10.2011 về Đề án "Xây dựng đời sống văn hóa công nhân ở các khu công nghiệp đến năm 2015, định hướng đến năm 2020" của Thủ tướng Chính phủ, Tỉnh ủy, Uỷ ban nhân dân (UBND) tỉnh Bình Dương đã có nhiều văn bản chỉ đạo và tạo điều kiện về quỹ đất, cơ chế chính sách để Liên đoàn Lao động (LĐLĐ) Tỉnh đầu tư xây dựng các thiết chế phục vụ CNLĐ. Cụ thể, ngày 11.02.2015, UBND Tỉnh ban hành Quyết định số 344/QĐ-UBND "về việc phê duyệt dự án đầu tư xây dựng công trình Trung tâm Văn hóa - Thể thao công nhân lao động tỉnh Bình Dương"; ngày 12.6.2018, UBND Tỉnh ban hành Công văn số 2545/UBND-VX "về việc chấp thuận chủ trương cho LĐLĐ tỉnh đầu tư mở rộng Trường Mầm non 28/7"; Quyết định số 1326/QĐ-UBND, ngày 23.5.2018 "về việc phê duyệt dự án đầu tư xây dựng công trình Trung tâm Văn hóa công nhân lao động thị xã Bến Cát"; ngày 01.6.2018, Tỉnh ủy Bình Dương có Công văn số 1614-CV/TU "về việc chấp thuận chủ trương theo đề xuất của Tổng LĐLĐ Việt Nam về đầu tư dự án thiết chế của công đoàn tại các khu công nghiệp, khu chế xuất"…

Có chủ trương của Tỉnh ủy - UBND Tỉnh, LĐLĐ Tỉnh tập trung tuyên truyền, phổ biến pháp luật, nâng cao nhận thức của công nhân và người sử dụng lao động về xây dựng đời sống văn hóa. Tuyên truyền, vận động người lao động tham gia các hoạt động văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao và các hoạt động văn hóa cộng đồng khác. Tuyên truyền, vận động người sử dụng lao động đầu tư xây dựng các thiết chế văn hóa, các điểm sinh hoạt văn hóa; có các chính sách để khuyến khích người lao động tham gia các hoạt động học tập nâng cao trình độ và các hoạt động văn hóa cơ sở. Đồng thời, LĐLĐ Tỉnh tổ chức khảo sát gần 3.000 công đoàn cơ sở trực thuộc về nhu cầu đời sống văn hóa công nhân lao động tại các khu, cụm công nghiệp, từ đó, kiến nghị UBND Tỉnh tập trung đầu tư một số công trình trung tâm văn hóa trên các địa bàn có đông CNLĐ.

LĐLĐ Tỉnh đã định hướng xây dựng và phát huy vai trò của các thiết chế văn hóa, thể thao phục vụ công nhân, tiến hành xây dựng địa điểm sinh hoạt văn hóa cho CNLĐ, nơi học tập, vui chơi giải trí của người lao động, con em CNLĐ. Hiện nay, LĐLĐ Tỉnh đang quản lý các dự án, công trình gồm: Dự án Trung tâm văn hóa - thể thao CNLĐ tỉnh Bình Dương với các hạng mục chính gồm: Trung tâm hội nghị sự kiện; nhà thi đấu đa năng, hồ bơi, Dự án Trung tâm văn hóa CNLĐ thị xã Bến Cát và Dự án Trung tâm hoạt động công đoàn tỉnh Bình Dương.

Toàn tỉnh hiện có khoảng 40.000 thanh niên công nhân tập luyện văn nghệ, thể dục thể thao hàng ngày, chiếm 3% tổng số công nhân toàn tỉnh, hình thức chủ yếu là chạy bộ, đi bộ buổi sáng; một số tham gia tập luyện văn nghệ tại các câu lạc bộ, đội, nhóm; một số tham gia tập luyện các bộ môn thể thao như: bóng đá, bóng chuyền, cầu lông, bóng bàn tại doanh nghiệp, khu dân cư… Hàng năm, có khoảng 1.700 hoạt động văn hóa văn nghệ - thể dục thể thao do các cấp Công đoàn phối hợp với các cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp tổ chức cho công nhân theo hình thức hội thi, hội diễn, giải đấu, thu hút khoảng 42.000 lượt công nhân tham gia.

Hoạt động thể dục thể thao ở khu vực doanh nghiệp ngoài quốc doanh cũng phát triển mạnh mẽ trong những năm qua, nhất là môn bóng đá. Các đơn vị tiêu biểu như công ty Hài Mỹ, công ty Thạnh Long, công ty giày Thông dụng, công ty Uni president, công ty Shyang Hung Cheng... Đối với công đoàn cấp trên cơ sở, hàng năm đều tổ chức các giải thể dục thể thao, thu hút hàng trăm cơ quan, doanh nghiệp tham gia.

Thứ hai, chăm lo đời sống vật chất. Với tỷ lệ 85% người lao động ngoại tỉnh đang làm việc trong các khu công nghiệp trên địa bàn Tỉnh thì nhu cầu về nhà ở sẽ rất lớn. Tỉnh đã tích cực triển khai các chính sách của Nhà nước về xây dựng nhà ở xã hội và chính sách khuyến khích các doanh nghiệp đầu tư xây dựng nhà ở cho CNLĐ. Đến nay, đã thu hút 85 dự án phát triển nhà ở xã hội, trong đó, 25 dự án đã hoàn thành, đưa vào sử dụng.

Tỉnh đã phê duyệt Đề án xây dựng Nhà ở xã hội -

Nhà ở công nhân giai đoạn 2019 - 2021 do Tổng Công ty Đầu tư và Phát triển Công nghiệp - CTCP (Becamex IDC) làm chủ đầu tư với tổng diện tích 141,4 ha, tương đương 1,82 triệu m2 sàn nhà để bán cho công nhân và người có thu nhập thấp. Đã có hàng nghìn người lao động, người có thu nhập thấp mua, thuê ở và sinh sống ổn định. Tỉnh cũng khuyến khích và tạo điều kiện cho các doanh nghiệp, hộ gia đình, cá nhân xây dựng nhà lưu trú, nhà trọ cho công nhân thuê tại các khu, cụm công nghiệp trên địa bàn tỉnh.

Các cấp công đoàn trong tỉnh cũng luôn dành sự quan tâm đặc biệt đối với trẻ em là con công nhân lao động. Hàng năm, LĐLĐ Tỉnh tổ chức trao học bổng, trao tiền, trao quà cho học sinh là con em công nhân lao động hiếu học, học giỏi nhiều năm liền. Đồng thời, khuyến khích doanh nghiệp đẩy mạnh hoạt động chăm lo cho con em công nhân lao động như: Xây nhà giữ trẻ, tổ chức lớp học tình thương, phát sữa, xây dựng tủ sách cho con em.

Hàng năm, tỉnh giải ngân hơn 900 triệu đồng cho khoảng 50 lượt hộ gia đình người lao động vay. Duy trì "Quỹ trợ vốn cho người lao động nghèo tự tạo việc làm - CEP", đã hỗ trợ 1.993 lượt người lao động vay vốn với tổng số tiền gần 300 tỷ đồng..., góp phần tăng thu nhập, cải thiện đời sống cho đoàn viên và người lao động.

Hàng năm, nhân các dịp lễ, Tết Nguyên đán, Tháng Công nhân, Tỉnh ủy đã chỉ đạo các ngành chức năng, các đoàn thể phối hợp với các cấp công đoàn trong tỉnh tổ chức nhiều hoạt động chăm lo cho người lao động như: hoạt động vui chơi, giải trí, phiên chợ vui, bán hàng giảm giá, thăm và tặng quà cho công nhân lao động xa quê, khó khăn, bệnh tật, bị tai nạn lao động…, đồng thời, hỗ trợ hàng chục ngàn vé xe trị giá hàng chục tỷ đồng cho công nhân lao động xa quê có hoàn cảnh khó khăn về quê đón Tết.

Phong trào xây dựng "cơ quan đạt chuẩn văn hóa", "đơn vị đạt chuẩn văn hóa", "doanh nghiệp đạt chuẩn văn hóa" được đẩy mạnh, đồng thời với việc xây dựng gia đình văn hóa, nếp sống văn hóa trong công nhân. Tỉnh vận động các doanh nghiệp đăng ký "doanh nghiệp đạt chuẩn văn hóa". Nhờ đó, hằng năm, khối doanh nghiệp đăng ký 513/2.738 (đạt 18,7%), kết quả khoảng 90% doanh nghiệp đạt chuẩn văn hóa.

Có thể nói, trong thời gian qua, tỉnh Bình Dương đã và đang có sự chuyển biến tích cực trong thực hiện công tác chăm lo, nâng cao đời sống văn hóa, tinh thần cho đoàn viên, người lao động. Công tác chăm lo về nhà ở, nâng cao đời sống văn hóa, tinh thần cho người lao động được chính quyền, tổ chức công đoàn, các doanh nghiệp quan tâm thực hiện, trở thành nhiệm vụ của cả hệ thống chính trị để chăm lo, xây dựng giai cấp công nhân Việt Nam theo đúng chủ trương, Nghị quyết của Đảng.

Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu đạt được, cũng cần nhận thấy một thực tế là thiết chế văn hóa thể thao của CNLĐ chưa đáp ứng đủ nhu cầu CNLĐ. Những năm qua, số lượng các doanh nghiệp mới được cấp phép thành lập nhiều, lực lượng CNLĐ tăng cơ học quá nhanh, nên việc đầu tư xây dựng các thiết chế văn hóa, thể thao, nhà giữ trẻ, trường mẫu giáo phục vụ cho lực lượng công nhân, con CNLĐ trên địa bàn tỉnh chưa theo kịp, nhất là ở các khu công nghiệp cũ. Người lao động ít có quỹ thời gian cho hoạt động văn hóa tinh thần, điều kiện kinh tế còn khó khăn nên khó có điều kiện để tham gia, tập luyện, hưởng thụ các hoạt động văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao…

2. Một số giải pháp nhằm nâng cao vai trò của tổ chức công đoàn trong chăm lo cho công nhân lao động ở tỉnh Bình Dương trong thời gian tới

Để chăm lo tốt hơn đời sống công nhân lao động, tỉnh Bình Dương cần tập trung thực hiện một số giải pháp chủ yếu như sau:

(1) Giải pháp về nâng cao đời sống vật chất cho CNLĐ - cụ thể là nâng cao thu nhập, mức sống cho công nhân. Để làm được điều này, Tỉnh cần:

- Đẩy mạnh thu hút đầu tư, gắn với việc tạo điều kiện, môi trường thuận lợi cho doanh nghiệp hoạt động, nâng cao chất lượng, hiệu quả sản xuất kinh doanh để có điều kiện giải quyết tốt các chính sách cho người lao động. Tăng cường công tác giám sát các chế độ, chính sách liên quan đến người lao động tại các doanh nghiệp. Phát động sâu rộng phong trào thi đua "Lao động giỏi, lao động sáng tạo" gắn với tuyên dương, khen thưởng. Tổ chức thi nâng cao tay nghề, kỹ năng nghề nghiệp. Ưu tiên giới thiệu việc làm cho người lao động ở những doanh nghiệp có ưu thế về tiền lương và thu nhập. Nâng cao chất lượng các bản thỏa ước lao động tập thể theo hướng có lợi hơn cho người lao động.

- Đẩy mạnh chính sách giải quyết nhà ở cho công nhân. Xúc tiến với các doanh nghiệp là chủ đầu tư các dự án nhà ở xã hội ưu tiên bán cho đối tượng công nhân với giá ưu đãi hơn, phương thức và thời gian thanh toán linh hoạt và thuận tiện hơn. Tạo môi trường thuận lợi cho các doanh nghiệp đầu tư phát triển các

dự án nhà ở xã hội trên địa bàn tỉnh. Tạo điều kiện cho các cấp công đoàn được quyền xét đối tượng là công nhân để mua nhà ở xã hội.

- Quan tâm thực hiện tốt các chính sách về y tế, giáo dục có liên quan đến người lao động. Quy hoạch xây dựng phát triển mạng lưới trường lớp. Hỗ trợ các doanh nghiệp về thủ tục, cơ chế, chính sách… để xây dựng và mở rộng phát triển nhà trẻ tại doanh nghiệp. Tiếp tục thực hiện hiệu quả các chính sách hỗ trợ các cơ sở nhóm trẻ độc lập, nhóm trẻ gia đình. Tập trung hỗ trợ và giám sát việc thực hiện các chế độ bảo hiểm y tế, bảo hiểm xã hội, bảo hiểm thất nghiệp đối với người lao động. Có sự gắn kết chặt chẽ giữa tổ chức Công đoàn, Phụ nữ, Đoàn Thanh niên… với các cơ sở y tế trong việc chăm lo bảo vệ sức khỏe, khám chữa bệnh cho người lao động

- Cung ứng dịch vụ, sản phẩm thiết yếu đảm bảo chất lượng, giá ưu đãi: Đẩy mạnh công tác quản lý chất lượng hàng hóa, các sản phẩm, nhu yếu phẩm thiết yếu phục vụ người lao động, nhất là ở các chợ truyền thống, chợ dân sinh gần các khu, cụm công nghiệp,… Các đoàn thể tăng cường ký kết hợp tác với các đơn vị phúc lợi bán hàng giá ưu đãi thông qua các cửa hàng, bách hóa tại doanh nghiệp… Tăng cường công tác thông tin, tuyên truyền về Cuộc vận động "Người Việt Nam ưu tiên dùng hàng Việt Nam", mở thêm các cửa hàng bán lẻ, siêu thị mini tại doanh nghiệp, khu cụm công nghiệp.

- Xây dựng các chính sách hỗ trợ kịp thời công nhân khó khăn, bệnh hiểm nghèo, tai nạn lao động, rủi ro. Phát huy hơn nữa vai trò, nâng cao chất lượng hoạt động của các Quỹ của Tỉnh và của các tổ chức đoàn thể hiện có trong công tác hỗ trợ CNLĐ có hoàn cảnh khó khăn, mở rộng đối tượng thụ hưởng; vận động hỗ trợ các tổ chức, cá nhân tăng thêm nguồn quỹ.

(2) Giải pháp về nâng cao đời sống văn hóa, tinh thần:

Đẩy mạnh đổi mới công tác tuyên truyền, giáo dục, vận động công nhân trong tình hình mới. Nâng cao chất lượng công tác tuyên truyền, giáo dục; linh hoạt trong cách thức tổ chức để phù hợp đối tượng; xây dựng đội ngũ báo cáo viên, tuyên truyền viên, nhất là ở cơ sở.

- Tập trung đào tạo, bồi dưỡng về tay nghề, văn hóa, lý luận chính trị, ngoại ngữ, tin học cho người lao động. Phát huy năng lực của các trường nghề theo hướng liên kết đào tạo nhân lực cho các doanh nghiệp theo đơn đặt hàng. Tăng cường công tác phối hợp giữa các tổ chức trong chuỗi liên kết đào tạo, bồi dưỡng trình độ chuyên môn, nghiệp vụ cho người lao động. Có cơ chế, chính sách khuyến khích hỗ trợ các doanh nghiệp tham gia đào tạo, tự đào tạo tay nghề cho người lao động.

- Đầu tư xây dựng và phát huy hiệu quả các thiết chế văn hóa phục vụ công nhân. Quan tâm hỗ trợ quỹ đất sạch dành cho việc xây dựng các thiết chế văn hóa phục vụ công nhân người lao động. Đẩy mạnh xã hội hóa công tác chăm lo đời sống văn hóa tinh thần cho công nhân và con em của công nhân. Khuyến khích các doanh nghiệp đầu tư trang thiết bị phục vụ nhu cầu đời sống tinh thần cho người lao động tại doanh nghiệp. Phát huy công năng các thiết chế văn hóa hiện ở từng địa phương, đơn vị. Tiếp tục nâng cao chất lượng các phong trào, các hoạt động văn hóa văn nghệ - thể dục thể thao, vui chơi giải trí.

(3) Tổ chức công đoàn tiếp tục đổi mới nội dung, phương thức, nâng cao hiệu quả hoạt động:

- Tăng cường tuyên truyền, tập huấn chính sách pháp luật để trang bị kiến thức cho CNLĐ, để CNLĐ có lập trường, tư tưởng vững vàng; có ý chí vượt khó, vươn lên, lập thân, lập nghiệp, có nếp sống lành mạnh, tích cực tham gia hoạt động văn hóa, thể thao; không mắc các tệ nạn xã hội.

- Kịp thời phát hiện, biểu dương, khen thưởng tập thể, cá nhân có đóng góp tích cực trong công tác xây dựng, nâng cao đời sống văn hóa tinh thần cho CNLD; bình chọn, tôn vinh các doanh nhân, doanh nghiệp đạt "Doanh nhân văn hóa", "Doanh nghiệp văn hóa" do Nhà nước tổ chức hàng năm.

- Thường xuyên củng cố, kiện toàn công đoàn các khu công nghiệp gắn với đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao chất lượng cán bộ công đoàn; bồi dưỡng giới thiệu đoàn viên ưu tú cho Đảng./.

(1) Hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam, 2013 (Điều 10).

(2) Luật Công đoàn Việt Nam, năm 2012.

(3) Văn kiện Đại hội Đại biểu Liên đoàn Lao động tỉnh Bình Dương, khóa X, nhiệm kỳ 2018-2023.

(4) Văn kiện Đại hội Đại biểu Đảng bộ tỉnh Bình Dương lần thứ XII, nhiệm kỳ 2020-2025.

(5) Báo cáo kết quả hoạt động công đoàn, sơ kết giữa nhiệm kỳ thực hiện Nghị quyết Đại hội Công đoàn tỉnh Bình Dương lần thứ X (từ năm 2018 đến 3.12.2020).

(6) Chương trình tiếp tục nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho công nhân lao động trên địa bàn tỉnh Bình Dương, năm 2021.